

4. Сайтбаева Є. Прогресивні педагогічні технології та інші освітні моделі // Відкритий урок. – 2005. – №19-20. – С.30-41.

Анотація

Л.И.Воротняк

Особенности педагогической технологии формирования поликультурной компетенции магистров в высших педагогических учебных заведениях

В данной статье обоснована педагогическая технология формирования поликультурной компетенции магистров в высших педагогических учебных заведениях; раскрыты её особенности; определена цель, задания, структура педагогической технологии; обусловлены этапы и педагогические условия её реализации.

Ключевые слова: *поликультурная компетенция, педагогическая технология, социально-педагогическая адаптация, педагогические условия.*

Summary

L.I.Vorotnyak

Peculiarities the Pedagogical Technology of Master's Multicultural Competence Formation at Pedagogical Higher Educational Establishments

In this article the pedagogical technology of masters' multicultural competence formation at Pedagogical Higher Educational Establishments is considered; its peculiarities are shown; the aim, tasks and structure of the pedagogical technology are determined; the stages and pedagogical conditions of its realization are defined.

Key words: *multicultural competence, pedagogical technology, social-pedagogical adaptation, pedagogical conditions.*

Дата надходження статті

„11” квітня 2008 р.

УДК 37.013.42 + 37.013.77 (045)

І.А.ГАЙДАМАШКО,
аспірант
(м.Тернопіль)

ПОДОЛАННЯ АГРЕСІЇ ЯК АКТУАЛЬНА СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА

У статті з'ясовано сутність професійної підготовки соціальних педагогів, охарактеризовані показники професіоналізму, розкрито значення соціально-педагогічної профілактики агресії підлітків.

Ключові слова: *професійна підготовка соціальних педагогів, агресія, соціально-педагогічна профілактика.*

Постановка проблеми в загальному вигляді... Наше суспільство переживає перехідний період, що супроводжується перетворенням суспільних відносин, які викликають не лише позитивні, але й негативні зміни в різних сферах соціального життя. Так, однією із проблем сьогодення є проблема агресивності підлітків, що підтверджується спостереженнями та діагностичними дослідженнями.

Аналіз теоретичних джерел дає підстави для висновку, що агресія трактується як форма поведінки, що спрямована на заподіяння фізичної або психологічної шкоди. Якщо агресія – це завжди поведінка, яка-небудь дія, то агресивність визначається як властивість особистості, яка полягає в готовності й наданні переваги використанню насильницьких засобів для реалізації своїх цілей. При повторюваності агресивних дій можна говорити про агресивну поведінку. Як зазначено в психологічному словнику, агресивна поведінка – це специфічна форма дій людини, які характеризуються перевагою в силі або застосування сили по відношенню до іншої особи або групи осіб, яким суб'єкт прагне завдати шкоди [3].

Особлива роль у вирішенні даної проблеми покладається на соціального педагога, оскільки саме він стоїть найближче до змін світогляду підлітків. На думку В.Поліщук, у сучасних соціально-економічних умовах в Україні сформувався та усвідомлюється суспільством і спеціалістами потреба в соціально-педагогічних знаннях й ефективній соціально-педагогічній діяльності, у розробці соціально-педагогічної парадигми суспільного розвитку, а також у практичній реалізації створених на її основі моделей і технологій соціально-педагогічної діяльності, адекватних національним і соціокультурним умовам нашої країни [2].

Аналіз досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми... Дослідженню проблеми професійної підготовки майбутніх соціальних педагогів присвячено праці таких вчених, як О.Абдуліна, О.Безпалько, Р.Бремвей, Т.Букер, І.Зязюна, В.Кан-Калік, В.Кременя, В.Поліщук, Т.Шамова та інших.

Виклад основного матеріалу... Як зазначає В.Поліщук, професійна підготовка соціальних педагогів – це процес і результат оволодіння цінностями соціально-педагогічної діяльності, професійно необхідними знаннями, вміннями і навичками, професійно важливими особистісними якостями, які є основою формування готовності до професійної соціально-педагогічної діяльності [2].

Підготовка майбутнього соціального педагога у вищому навчальному закладі формує його готовність до здійснення соціально-педагогічної діяльності, критеріями якої є: прагнення працювати з підлітками; професійні знання, вміння і навички; морально-етичні цінності; установка на самоаналіз, самоконтроль та постійне самовдосконалення.

Згідно А.Щербакова, показниками професіоналізму є наявність у роботи педагога:

- 1) уміння поєднувати свою інформаційну функцію як викладача шкільного предмета з функціями прогнозування і управління процесом розумового розвитку й виховання особистості школяра;
- 2) творчого відношення до своєї діяльності, оволодіння вміннями і навичками вивчення й узагальнення педагогічного досвіду кращих учителів;
- 3) уміння бачити в дитині не тільки об'єкт, але й суб'єкт дії, що вибірково ставиться до навколишньої дійсності, котра організована учителем, а також особистості самого педагога [5].

Робота майбутнього соціального педагога із підлітками, схильними до агресивної поведінки, – це, перш за все, налагодження емоційного контакту, постійна увага до особистості, контроль та аналіз свого ставлення до конкретного підлітка, індивідуально-особистісний підхід до кожного. Соціальний педагог має володіти науковими педагогічними знаннями про засоби впливу на підлітків, психологічним відчуттям, тактом, знанням етики, організаторськими здібностями, знаходити методи і стиль роботи та індивідуально-особистісний підхід до них.

Аналіз літературних джерел з проблеми дослідження свідчить, що *соціально-педагогічна профілактика* трактується як система соціальних заходів, спрямованих на створення оптимальної соціальної ситуації розвитку підлітків, які сприяють вияву різних видів їхньої активності [1, 10].

Агресивна поведінка формується під впливом багатьох факторів, головними з яких є: сімейні взаємовідносини, вплив шкільного середовища, взаємодія з ровесниками, спостереження за агресивною поведінкою, засоби масової інформації, когнітивні процеси, провокація, а також вплив стороннього спостерігача. Таким чином, профілактика агресивної поведінки підлітків включає в себе комплекс заходів, спрямованих на попередження, подолання або нейтралізацію чинників, що її спричиняють.

Соціально-педагогічна профілактика агресії підлітків передбачає застосування комплексної програми соціальних заходів, яка включає діагностичну, просвітницьку та корекційну роботу.

Однією з проблем сучасного навчально-виховного закладу є те, що агресивні тенденції проявляються не лише зі сторони учнів, а й зі сторони педагогів. Тому соціальний педагог повинен здійснювати діагностику рівня агресивності як об'єкта так і суб'єкта навчально-виховного процесу. Так, оцінити рівень агресивності педагогів можна за допомогою діагностичної методики А.Ассінгера, яка дає змогу визначити, наскільки коректним є педагог у стосунках з колегами й учнями. Діагностика агресивності підлітків здійснюється за допомогою питальника Басса-Дарки, який складається із 75 тверджень, на які респонденти відповідають „так” або „ні”. Дана методика дає змогу виявити типові для досліджуваних форми агресивних і ворожих реакцій.

З метою соціально-педагогічної профілактики агресивної поведінки необхідно здійснювати широку просвітницьку роботу. Соціальний педагог має спрямувати свою діяльність на мікросоціум підлітка (педагоги, батьки, група ровесників), змінюючи характер їхнього ставлення і впливу, а також сприяти зміні позиції учня щодо соціуму. Таким чином, просвітницька робота соціального педагога повина здійснюватись у трьох напрямках: з підлітками, їх батьками та педагогічним колективом навчально-виховного закладу.

Аналіз соціально-педагогічної літератури свідчить, що психологічна корекція – певна форма психолого-педагогічної діяльності з виправлення таких особливостей психічного розвитку, які за прийнятих у віковій психологічній системі критеріїв не відповідають гіпотетичній (оптимальній) моделі цього розвитку, нормі або, швидше, віковому орієнтуванню як ідеальному варіанту розвитку дитини на певному рівні онтогенезу. Проведення корекційної роботи – один із найвідповідальніших моментів у роботі педагогів і психологів. Корекційний вплив передбачає те, що є зараз; те, що має бути, і сам вплив [4, 23].

Основними принципами психолого-педагогічної корекційної роботи є:

- 1) єдність корекції та розвитку, яка полягає у тому, що рішення про необхідність корекційної роботи приймається тільки на підставі психолого-педагогічного аналізу внутрішніх і зовнішніх умов розвитку дитини;
- 2) єдність вікового та індивідуального розвитку, що означає здійснення індивідуального підходу до підлітка в контексті його вікового розвитку;
- 3) єдність діагностики та корекції розвитку полягає у тому, що перш ніж вирішувати, чи потрібна корекційна або розвивальна робота з дитиною, необхідно виявити психологічні особливості її розвитку,

сформованості певних психологічних новоутворень, відповідність рівня розвитку знань, умінь і навичок, особистісних і міжособистісних новоутворень віковим орієнтирам, вимогам суспільства;

4) діяльнісний принцип здійснення корекції, заснований на визнанні того, що саме активна діяльність самого підлітка є рушійною силою розвитку, на кожному етапі розвитку існує так звана провідна діяльність, яка сприяє розвитку людини у певному періоді онтогенезу; розвиток будь-якої людської діяльності (гри, навчання, спілкування) потребує спеціального формування;

5) підхід у корекційній роботі на будь-якому рівні до особистості як до талановитої та унікальної [4, 23].

Зазначені принципи зумовлюють вимоги до корекційно-розвивальних програм. На основі психологічного й соціально-педагогічного обстеження або психологічного і соціально-педагогічного аналізу певної ситуації необхідно розробляти рекомендації для педагогів і батьків. При цьому враховувати, що рекомендації з корекції психічного розвитку ефективні за умови, коли вони даються в контексті розуміння цілісності особистості, сукупності всіх її рис і властивостей.

Важливим є долучення до корекційно-розвивальних програм різноманітної творчої діяльності: образотворчої, ігрової, трудової. Бажано, щоб корекція була випереджальною. Вона має не вдосконалювати або коректувати те, що вже є, а активно формувати те, що має бути досягнуто в найближчій перспективі, відповідно до законів та вимог вікового розвитку та становлення індивідуальності. Цінність такого підходу в тому, що він дає можливість людині відчувати себе перспективною в тій діяльності, яка є для неї найважливішою.

Висновки... Слід зазначити, що корекційна робота має відбуватися не як просте тренування вмінь і навичок, а як окремі вправи з удосконалення психічної діяльності, цілісно-усвідомлюваної діяльності людини, що органічно вписується в систему її реального життя.

Підготовка майбутніх спеціалістів до соціально-педагогічної діяльності залежить від ситуації розвитку суспільства, для якого характерно оновлення всіх соціальних інститутів і систем. Таким чином, підготовка майбутніх соціальних педагогів полягає в: оволодінні професійними знаннями і вміннями, високою теоретичною і практичною підготовкою, сучасними методами профілактичної роботи, яка включає в себе комплекс соціальних заходів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ:

1. Лютий В. П. Соціальна робота з групами девіантної поведінки: Навч. посібник. – К.: Академія праці і соціальних відносин, 2000. – 50с.
2. Поліщук В. Теорія і методика професійної підготовки соціальних педагогів в умовах неперервної освіти: Монографія / За ред. Н. Г. Ничкало. – Тернопіль: ТНПУ, 2006. – 424с.
3. Психологія. Словарь / Под общ. ред. А. В. Петровского, М. Г. Ярошевского. – 2-е изд., испр. и доп. – М.: Политиздат, 1990. – 494с.
4. Соціальний педагог / Упоряд.: Т. Шаповал, Т. Гончаренко. – К.: Вид. дім „Шкільний світ”: Вид. Л. Галіцина, 2006. – 80с.
5. Щербаков А. И. Психологические основы формирования личности советского учителя в системе высшего педагогического образования. – Л.: Просвещение, 1967. – 223с.

Аннотация

И.А.Гайдамашко

Преодоление агрессии как актуальная социально-педагогическая проблема

В статье рассмотрено сущность профессиональной подготовки социальных педагогов, схарактеризированы показатели профессионализма, раскрыто значение социально-педагогической профилактики агрессии подростков.

Ключевые слова: профессиональная подготовка социальных педагогов, агрессия, социально-педагогическая профилактика.

Summary

I.A.Haydamashko

Overcoming of Aggression as the Actual Social-Pedagogical Problem

The essence of professional preparation of social pedagogues is examined in the article, the markers of professionalism are characterized, the meaning of social-pedagogical precaution of teenagers' aggression is revealed.

Key words: professional preparation of social pedagogues, aggression, social-pedagogical precaution.

Дата надходження статті

„18” березня 2008 р.